

Venäjän tulevaisuus ja maan tulevaan kehitykseen liittyviä kriittisiä tietotarpeita

Vladimir Putin on ollut vallassa neljännesvuosisadan, enkä usko hänen luopuvan vallasta vapaaehtoisesti. Venäjän seuraavat presidentinvaalit järjestetään keväällä 2030, mutta tämäkin vaalitulos tullaan erittäin todennäköisesti manipuloimaan Kremlille mieleiseksi. Kremlin johto ei juurikaan riskeeraa asemaansa vaalitulosvilpillä, sillä kaikki valtakunnallisesti merkittävät mediat ovat jo Kremlin kontrollissa ja viimeinen riippumaton vaalitarkkailuorganisaatio Golos joutui lopettamaan toimintansa viime vuoden heinäkuussa. Vaalitulosta tullaan todennäköisesti manipuloimaan mittavasti jo tämän vuoden syyskuussa järjestettävissä parlamentin alahuoneen, duuman, vaaleissa. Pelko ankarista rangaistuksista hillitsee julkista protestointia, vaikka poliitikkojen ohella myös tavalliset venäläiset tulevat tunnistamaan vaalivilpin.

Putinin todellisesta suosiosta on mahdotonta saada luotettavaa tietoa, mutta jopa viralliset mielipidemittaukset osoittavat hänen kannatuksensa laskeneen neljä prosenttiyksikköä tämän vuoden aikana. Tosin Levada-keskuksen virallisen suosiomittauksen mukaan venäläisistä yhä 80 prosenttia hyväksyi Putinin toiminnan maaliskuussa 2026. Mutta voimme vain arvailla, mikä on Putinin todellinen kansansuosio ja kuinka se vaihtelee Venäjän eri osissa?

Venäjän hyökkäyssodan lopputulos, maan talouden kehitys sekä lokakuussa 74 vuotta täyttävän Putinin terveydentila ovat kolme kriittistä tekijää, jotka vaikuttavat merkittävästi Venäjän tulevaan kehitykseen. Muutaman viikon pituiseksi suunniteltua sotaa on käyty jo yli neljä vuotta, ja Venäjä on menettänyt sodassa kuolleina tai haavoittuneina yli miljoona sotilasta. Venäjän armeijalla on vaikeuksia rekrytoida uusia taistelijoita rintamalle. Venäjän eteneminen rintamalla on käytännössä pysähtynyt, ja sota on jämähtänyt droonien avulla käytäväksi kulutussodaksi. Myös rauhanneuvottelut ovat tosiasiallisesti jäissä, vaikka yhteydenpitoa käydään kulisseissa. Jää nähtäväksi, kuinka jo perinteeksi muodostunut Venäjän kesähyökkäys tulee onnistumaan.

Vaikka Venäjän väkiluku on Ukraina verrattuna nelinkertainen ja sen talous kymmenen kertaa Ukrainaa suurempi, sodasta johtuvat talousvaikeudet ovat alkaneet näkyä myös Venäjällä. Eräänä osoituksena talousvaikeuksista on Venäjän bruttokansantuotteen supistuminen tämän vuoden tammi–helmikuussa. Vastaavasti sotamenojen paisumisen takia Venäjän valtion budjettialijäämä yltäneen tänä vuonna noin 50 miljardiin dollariin. Alijäämän kasvua on hillitty muun muassa korottamalla arvonlisäveroa vuodenvaihteessa ja myymällä maan kultavarantoa. Federaatiotason ongelmien ohella Venäjän alueilla on ilmennyt pulaa rahasta, työvoimasta ja teknologiasta, mikä on saanut joidenkin alueiden johtajat jo vetoamaan suoraan Putiniin ”sotilaallisen erikoisoperaation” lopettamiseksi. Myös pankkien ongelmalainojen osuus on kasvanut. Yritykset ja kotitaloudet puolestaan kärsivät lähes 20 prosenttia hipovista lainakoroista.

Toisaalta, mikäli Yhdysvaltain presidentti Donald Trump jatkaa maaliskuussa alkanutta venäläisen raakaöljyn vientisanktioiden lievennystä useita kuukausia, Kreml onnistuu välttämään akuutin talouskriisin tänä vuonna. On syytä muistaa, että Venäjä vie öljyä noin seitsemän miljoonaa tynnyriä päivässä, ja öljyn hinta on noussut Hormuzinsalmen sulkeutumisen aikana alle 60 dollarista yli 105 dollariin (23.4.2026). Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että Venäjä saa tällä hetkellä joka päivä yli 300 miljoonaa dollaria enemmän rahaa öljynviennistään kuin mitä se sai ennen Iranin sotaa. Kuukaudessa lisätulojen arvo nousee noin 10 miljardiin dollariin, josta tosin vain osa kasvattaa Venäjän federaation budjettituloja.

Putin pyrkii todennäköisesti jatkamaan valtion johdossa myös nykyisen presidenttikautensa jälkeen, jollei hän löydä itselleen täysin luotettavaa seuraajaa, joka kykenee takaamaan Putinin ja hänen perheensä turvallisuuden ja koskemattomuuden. On kuitenkin syytä korostaa, että KGB:n kouluttama Putin ei lähtökohtaisesti luota lupauksiin eikä sopimuksiin, vaan ainoastaan kompromaattiin (kiristykseen) ja

aseelliseen voimaan. Tämän vuoksi hän on jo vahvistanut lojaalinaan pitämänsä kansalliskaartin aseistusta vallankaappauksen estämiseksi. Putin tuskin on unohtanut Jevgeni Prigozhinin kesäkapinaa kolme vuotta sitten. Tosin kansalliskaartikaan ei pysty estämään salamurhaa, mutta toisin kuin Yhdysvalloissa Venäjällä salamurhaaja todennäköisesti tulisi järjestelmän sisältä.

Vaikka tyytymättömyys Putinia kohtaan on lisääntynyt jopa hänen lähipiirissään, vallankaappauksen toteuttaminen Venäjällä on äärimmäisen vaikeaa ja salamurhan todennäköisyys on häviävän pieni. Onkin todennäköistä, että Venäjän eripuraiset valtaklaanit tyytyvät tyytymättömyytensä kasvusta huolimatta odottamaan Putinin luonnollista poismenoa sen sijaan, että riskeeraisivat asemansa yrittämällä aktiivisesti horjuttaa Putinin asemaa. Tämä korostaa Putinin terveydentilan merkitystä keskeisenä seurattavana kohteena. Tämä havainto nousi esiin helmikuussa julkaistussa tutkimuksessa, jota varten haastattelin eturivin suomalaisia Venäjä-asiantuntijoita. Putinin terveydentilan ohella tutkimuksessa korostuivat myös taulukossa 1 esitetyt osa-alueet.

Taulukko 1. Eräitä suomalaisasiantuntijoiden tunnistamia kriittisiä tietotarpeita liittyen Venäjän tulevaisuuteen

Hallintojärjestelmä	Talous
Kremlin valtaryhmittymät	Velkaantuminen ja lainoittajat
Alueelliset valtaklaanit ja niiden näkemykset	“Monokaupunkien” tilanne (hiilimonokaupungit)
Armeijan ja tiedustelupalveluiden yhtenäisyys ja uskollisuus	Strategisen infrastruktuurin tila
Islamilaisen separatismien kasvu	Kyky hyödyntää tekoälyä
MAGA-Kreml-yhteydet	Kiina-Venäjä-teknologinen yhteistyö
Yhteiskunta	Armeija
Sisäiset jännitteet	Ohjus- ja drooni-tuotanto
Yhteiskunnan militarisointi (Junarmija)	Sotilasreformin eteneminen
Sosiaalipalveluiden heikkeneminen	Raja-alueilla sijaitsevien sotilastukikohtien kehitys
Sotaveteraaneihin liittyvä kehitys	Kiina-Venäjä-sotilaallinen yhteistyö
Venäjän ulkomailla asuva väestö ja sen rooli	Venäjän hybridisota lännessä

Koska tämän lausunnon puitteissa ei ole mahdollista käsitellä taulukossa esiin nostettuja havaintoja, joudun vain toteamaan, että MAGA-Kreml-suhteen, ”monokaupunkien”, Junarmija-liikkeen sekä Kiina-Venäjä-sotilasyhteistyön kehitystä on syytä seurata todella tarkasti.¹ Kirjan *‘Inevitable Instability in Russia: Strategic Information, Intelligence and Foresight on Russia’* viimeinen artikkeli käsittelee yksityiskohtaisemmin taulukossa esiin nostettuja ilmiöitä.²

Yhteenveto: Venäjä on viimeisten kolmen vuosikymmenen aikana kokenut useita yhteiskuntarauhaa horjuttaneita tapahtumia, jotka olisivat voineet suistaa maan raiteiltaan, eikä tulevaisuus näytä oleellisesti vakaammalta.

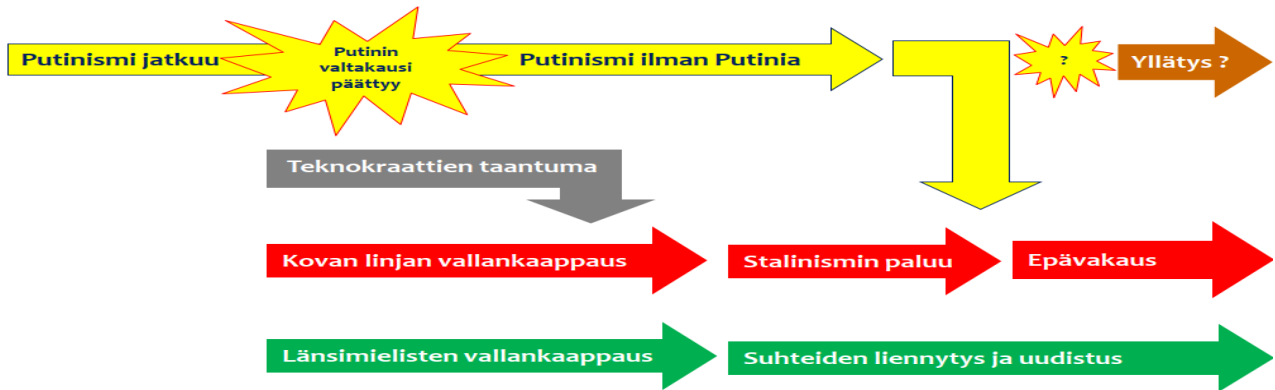
Arvioni mukaan putinismi jatkuu, kunnes Putinin terveydentilan heikkeneminen tai kuolema johtaa vallanvaihtoon. Vallanvaihtoa voi seurata jopa verinen valtataistelu, jos seuraajaa ei ehditty nimetä ennen Putinin poismenoa. Toisaalta Putin pyrkii välttämään seuraajan liian aikaisen nimeämisen, koska se alkaisi välittömästi murentaa hänen valta-asemaansa. Tässä yhteydessä on syytä vielä mainita se, että putinismi, jonka ytimessä on tiedustelupalveluiden kontrolloima sekurokratia, voi jatkua myös Putinin kuoleman jälkeen.

¹ Dmitrievin jättisuunnitelman avulla Kreml pyrkii houkuttelemaan Trumpia yhteistyöhön. Tätä kirjoitettaessa Trump harkitsee Putinin kutsumista joulukuussa Floridassa järjestettävään G20-kokoukseen. Sotarikoksiin todennäköisesti syyllistyneen Putinin kutsuminen tilaisuuteen tulisi nostattamaan kritiikkiä ympäri maailmaa.

² Kirja on ilmaiseksi saatavissa osoitteesta: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-032-11892-9>

Toinen skenaario on vallan perustuslaillinen siirtyminen pääministerille Putinin kuoleman tai toimintakyvyttömyyden seurauksena. Tässä skenaariossa todellinen valta siirtyy nopeasti virkaatekevältä presidentiltä kovan linjan edustajille. Kolmas vaihtoehto on kovan linjan vallankaappaus, joka siirtäisi Venäjän nopeasti stalinistiseen järjestelmään ja pitkällä aikavälillä kohden yhteiskunnallista epävakautta. Neljäs skenaario on länsimielisten silovikien vallankaappaus, jonka toteutumisen todennäköisyyttä vähentää Kiinan kasvanut vaikutusvalta Venäjällä (Kuvio 1).

Kuvio 1. Neljä skenaarioita Venäjän tulevasta kehityksestä

Johtopäätös: Todistamme silmiemme edessä tapahtuvaa historiallista maailmanjärjestyksen muutosta, jonka ovat laittaneet liikkeelle niin neuvostoblokin hajoaminen liki neljä vuosikymmentä sitten, Kiinan nousu supervallaksi kahdessa vuosikymmenessä kuin Yhdysvaltojen nykyjohton erittäin penseä suhtautuminen toisen maailmansodan jälkeen perustettuja kansainvälisiä instituutioita kohtaan.

Vaikka Venäjällä ei enää ole taloudellisia edellytyksiä toimia supervaltana³, se tulee säilymään Suomelle tärkeänä tarkkailukohteena, sillä Venäjään liittyy sekä ulkopoliittinen uhka että kasvava riski maan sisäisestä epävakaudesta.

Arvioni mukaan Venäjä on siirtymässä kohti tiukemman vallan aikaa, rapautuvaa taloutta ja sitä seuraavaa yhteiskunnallista epävakautta. Vaikka epävakauden alkamisajankohtaa on mahdotonta ennakoida, epävakaus on väistämättä edessä, jollei Kreml onnistu vähentämään Kiinan ylisuurta vaikutusvaltaa Venäjän taloudessa ja irrottautumaan Ukrainan sodasta.⁴ Tappion hyväksyminen Ukrainan sodassa ei ole kuitenkaan hyväksyttävä lopputulema Putinille, joten hän tulee jatkamaan kulutussotaa jopa Venäjän tulevaisuuden kustannuksella.

Suomelle olisi äärimmäisen tärkeää panostaa Venäjään liittyvään tiedusteluun, tiedustelututkimukseen ja tulevaisuudentutkimukseen. Näiden tutkimuspanostusten kustannukset ovat todella pieniä verrattuna siihen riskiin, että tapahtumat Venäjällä onnistuvat yllättämään päättäjämme. Koska toimin pääjärjestäjänä Turussa 5. toukokuuta järjestettävässä kansainvälisessä tapaamisessa, en valitettavasti pysty saapumaan eduskuntaan ulkoasiainvaliokunnan kuultavaksi. Esteeni vuoksi olen tiivistänyt näkemykseni kirjalliseen muotoon. Toivon, että tämä lausunto tukee päätöksentekoa.

Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuuden 40-vuotismuistopäivänä 26. huhtikuuta 2026,

Kari Liuhto, professori, Maanpuolustuskorkeakoulu ja Turun yliopiston kauppakorkeakoulu

³ Venäjän bruttokansantuote on nimellisillä valuuttakursseilla laskettuna Italiaa pienempi.

⁴ Tammikuussa 2026 liki 45 prosenttia Venäjän tuonnista tuli Kiinasta. Vastaavasti noin puolet Venäjän öljynviennistä päättyy tällä hetkellä Kiinaan.